

Hållbar Agenda för Forshaga och Munkfors kommuner

VARFÖR BEHÖVS EN HÅLLBAR AGENDA?

Jordens klimat blir allt varmare och FN:s klimatpanel IPCC menar att temperaturökningen till största delen beror på mänsklig påverkan, till exempel genom koldioxidutsläpp, vilket kan ge oåterkalleliga effekter och konsekvenser på djur, växter och ekosystem. Alla behöver göra sin del för att vi ska kunna bo och leva i ett framtida klimat, där företag, organisationer och föreningar har ett ansvar att tillsammans minska sina utsläpp.

Att som Företag/organisation aktivt arbeta med att sänka sina utsläpp ger inte bara positiva effekter för miljön utan även för verksamheten. Vi lever i ett samhälle där tekniska och digitala lösningar blir mer och mer aktuella och för att klara av den omställningen så behöver vi anpassa oss efter dessa. Detta ger möjligheter att få en bra position på marknaden om vi tidigt omvandlar affärsmodellerna efter detta. Samtidigt så hjälper det även att uppfylla kraven från kunder, anställda och myndigheter att företag/organisationer ska ha en stark klimatambition. Att arbeta med klimatfrågor stärker, enligt en studie av över 200 företag i Sverige, varumärket, förbättrar kundlojaliteten och ökar rekryteringen, då företag/organisationer som idag tar en ledande position i hållbarhetsarbetet blir hörnstenar till morgondagens hållbara värdekedjor.¹

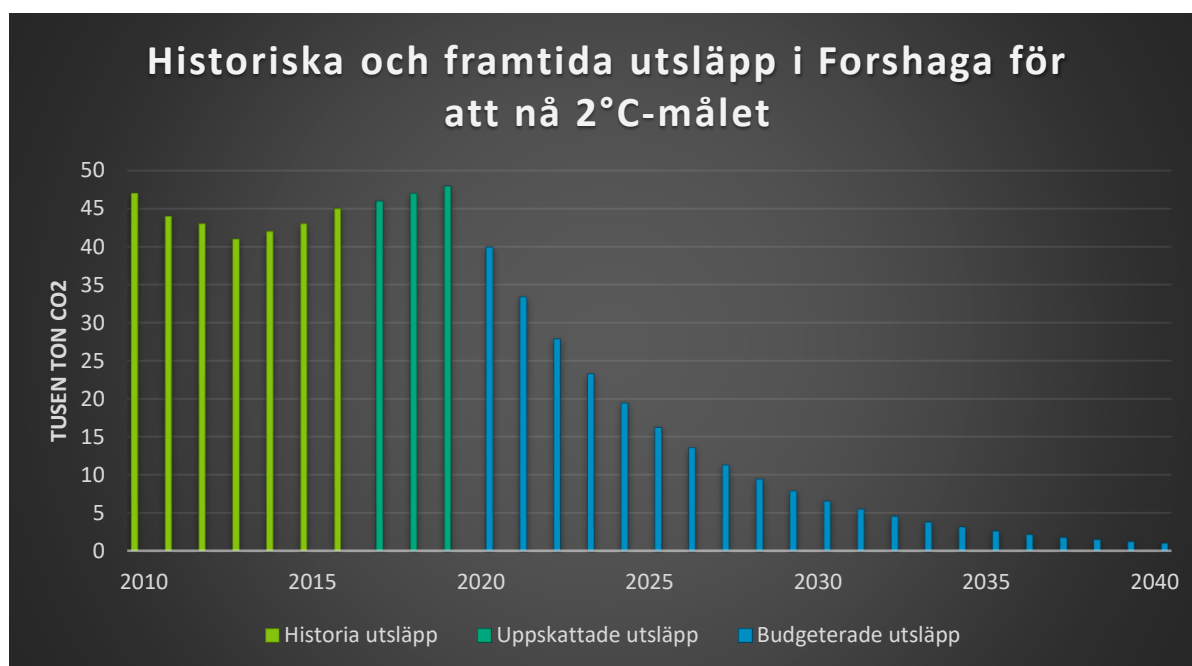

¹ Exponential roadmap 2020

FORSHAGAS KOLDIOXIDBUDGET

Den totala mängd med koldioxid som kan släppas ut till atmosfären för att klara ett visst temperaturmål kallas för den *globala koldioxidbudgeten*. Forshaga kommun tog 2019 fram en koldioxidbudget för hela kommunen med hjälp av Uppsala universitet vilken visar att en minskning med utsläpp behöver ske med 16 % per år under 2020 – 2030 för att uppnå Parisavtalet på lokal nivå. **Se figur 1.**

Slutsatsen av denna koldioxidbudget är också att en bred samverkan behövs för att vi ska lyckas. Alla aktörer behöver samarbeta med en gemensam Hållbar Agenda.

Figur 1. Figuren visar historiska utsläpp 2010–2016, uppskattade utsläpp 2017–2019 samt budgeterade utsläpp 2020–2040. De budgeterade utsläppen är beräknade med en utsläppsminskning på 16 % per år från år 2020.

GLOBALA MÅL OCH AGENDA 2030

För att begränsa konsekvenserna inom hållbar utveckling, till följd av klimatförändringar, så antogs 2015 *Agenda 2030* med 17 *globala mål*, där målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. Agendan, som är en handlingsplan, syftar till att avskaffa extrem fattigdom och hunger, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

1992 undertecknade 195 parter *Klimatkonventionen*, vilket är en global konvention om åtgärder för att begränsa klimatförändringar. Konventionen, som har arbetats fram inom FN-systemet, trädde i kraft 1994 och till denna konvention hör *Parisavtalet*. Parisavtalet trädde i kraft 2016 och i princip världens samtliga länder har skrivit under Parisavtalet, där det viktigaste målet är att hålla den globala uppvärmningen under två grader, men helst under 1,5 grader. Dessutom har länderna lovat att öka sina ambitioner efter hand och vart femte år ska en avstämning ske för att se om ländernas gemensamma ambition är tillräcklig för att nå Parisavtalets mål.

Parisavtalets artikel 12 anger att parterna ska samarbeta om att vidta lämpliga åtgärder för att stärka utbildning och yrkesutbildning om klimatförändringarna samt öka allmänhetens medvetande, delaktighet och tillgång till information i frågor som rör klimatförändringarna, exempelvis som koldioxidutsläpp.

EU- OCH NATIONELLA KLIMATMÅL

”EU har antagit klimatmål till 2020 och 2030. EU:s samlade utsläpp ska minska med 20 procent till 2020 och med 40 procent till 2030 jämfört med 1990. Det europeiska rådet har dessutom ställt sig bakom målet att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med mellan 80-95 procent till 2050, varav minst 80 procent inom regionen.

I Sverige har vi satt målet att senast år 2045 ha reducerat alla nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen var år 1990. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan sedan uppnås genom så kallade kompletterande åtgärder, så som upptagning av koldioxid i skog och åtgärder som utförs i andra länder. För att nå målet får även avskiljning och lagring av koldioxid av fossilt ursprung räknas som en åtgärd där rimliga alternativ saknas.

Etappmål till 2030 och 2040

Etappmålen mot det långsiktiga målet inkluderar växthusgasutsläpp i den så kallade icke-handlande sektorn (växthusgaser som omfattas av EU:s ansvarsfördelning). Utsläpp av växthusgaser som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter är inte inkluderade i etappmålen. Etappmålen är:

- ❖ Utsläppen år 2020 ska vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990
- ❖ Utsläppen år 2030 ska vara 63 procent lägre än utsläppen år 1990
- ❖ Utsläppen år 2040 ska vara 75 procent lägre än utsläppen år 1990

Etappmål för inrikes transporter

Utsläppen från inrikes transporter, förutom inrikesflyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010. Klimatmålet för inrikestransporter konkretiserar den tidigare politiska prioriteringen om att den svenska fordonsflottan ska vara fossiloberoende till 2030.” *(uppgifter från Naturvårdsverket: <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Klimat/Sveriges-klimatlag-och-klimatpolitiska-ramverk/>)*

ENERGI- OCH KLIMATSTRATEGI FÖR VÄRMLAND

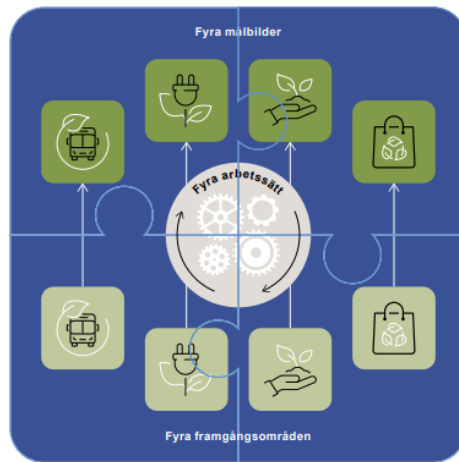
Värmlands energi- och klimatstrategi som antogs under 2020 ska bidra med vägledning i förhållande till de långsiktiga klimat- och energimål som riksdagen har beslutat om. Strategin pekar ut riktningen mot målen och vilken ambitionsnivå som krävs i det regionala arbetet för att länet ska kunna bidra till att målen uppnås. Strategin ska även främja samordning i detta arbete. Tidshorizonten för strategin är samma som för de nationella målen, det vill säga till år 2045.

FYRA PRINCIPER I STRATEGIN

Fyra principer som fungerar som utgångspunkter och vägledning (Se figur 3):

- ❖ Värmland tar ansvar
- ❖ Värmland tänker globalt
- ❖ Värmland använder resurser effektivt
- ❖ Värmland tar hänsyn till alla hållbarhetsaspekter.

Figur 3. Fyra principer (pusselbitarna) sätter ramar för strategin och ger vägledning. Fyra framgångsområden har prioriterats för att de bedöms vara avgörande för att nå framgång i det regionala arbetet med att nå energi- och klimatmålen. För varje framgångsområde har en målbild formulerats. Fyra arbetsätt svarar på hur arbetet med strategins genomförande kan bedrivas för att uppnå målbilderna. (Länsstyrelsen Värmland 2019, s. 4)

HÅLLBAR AGENDA I DET GLOKALA ARBETET

Att arbeta lokalt innebär att tänka globalt men agera lokalt. Vi behöver ett nätverk som verkar lokalt, men samverkar med åtgärder som påverkar globalt och att vi utgår från ovanstående globala och regionala strategier och mål

Tanken är att en Hållbar Agenda, där vi arbetar med gemensamma utmaningar och mål, ska kunna stärka deltagarnas arbete och att samordningsvinster ska hittas. Det handlar både om att lyfta de bra insatser som görs redan i dag men även att hitta nya utmaningar och projekt att satsa på för framtiden.

Det behövs exempelvis en utökad samverkan både lokalt med kommunens företag och föreningar samt regionalt med **Karlstads universitet, Regionen, Länsstyrelsen** med flera. Detta för att få en helhetsbild av de möjligheter och utmaningar vi står inför. Vi behöver dessutom samverka nationellt och internationellt för att nå resultat. Det kan exempelvis ske via kommunalt partnerskap

SAMVERKAN KOMMUNALT PARTNERSKAP

Samarbetet har även inletts genom ett kommunalt partnerskap, mellan Forshaga och distriktet Lundazi i Zambia för att hitta innovativa och hållbara företagslösningar. Det ska ske genom finansiering och ledning av ICLD (Centrum för Lokal Demokrati) och är helt finansierat genom Sida med statliga medel.

Forshaga kommun som arbetar för att bli en MR-kommun ser detta som en viktig del i arbetet med mänskliga rättigheter men även som ett sätt att med ett lokalt samarbetsätt, d.v.s. arbeta såväl lokalt som globalt, hitta nya metoder och lösningar för att minska klimatutsläppen och se till att samhället står väl rustat inför kommande klimatförändringar.

Tack vare samarbetet med Zambia i kommunala partnerskap ser kommunen stora möjligheter att vi tillsammans ska kunna få ett mer helhetsperspektiv över vårt klimat- och hållbarhetsarbete och bättre kunna se och förstå hur vi påverkar och påverkas av omvärlden.

SYFTE MED HÅLLBAR AGENDA

Syftet med arbetet med Hållbar Agenda är, att företag och samhället står bättre rustade inför kommande utmaningar både vad det gäller klimat och nya digitala och tekniska lösningar.

SAMVERKAN FÖR EN HÅLLBAR AGENDA

För att Forshaga och Munkfors kommuner ska nå de mål som ställs inom Parisavtalet och i Agenda 2030 behövs det samverkan för att vi ska lyckas nå dit och därför har *Hållbar Agenda för Forshaga och Munkfors* skapats. Med den framåtanda och det kunnande som finns i Forshaga och Munkfors kommuner samt Värmland har vi, tillsammans, stora möjligheter att kunna göra insatser som gör skillnad och samtidigt skapa gemensamma klimatmål där vi ser till att offentliga verksamheter, företag och föreningar är bra rustade inför de klimatförändringar vi står inför.

SÅ FUNGERAR ARBETET MED HÅLLBAR AGENDA

Hållbar Agenda är tänkt att vara en plattform för samverkan för att tillsammans hitta nya lösningar på gemensamma utmaningar och målsättningar gällande de globala målen om hållbar utveckling. Resultaten och innehållet är tänkt att arbetas fram av medlemmarna och bland annat bidra till följande:

- ❖ Utökad samverkan lokalt och regionalt
- ❖ Samverkan nationellt och internationellt
- ❖ Utvärdering av vilka miljörisiker som finns inom företaget/organisationen
- ❖ Arbeta fram klimatmål för den egna organisationen
- ❖ Arbeta systematiskt för att minska verksamhetens klimatpåverkan
- ❖ Bidra med erfarenheter och kompetens inom klimatområdet
- ❖ Samverka och inspirera
- ❖ Samarbeta med andra medlemmar för att uppnå de egna såväl som de kommungeografiska klimatmålen
- ❖ Redovisning och uppföljning värden och nyckeltal för relevant klimatpåverkan.

FÖRVÄNTAD NYTTA AV AGENDAN

Genom samverkan i nätverket kan du som företag:

- ❖ Synliggöras som föregångare inom miljö- och klimatarbetet och förbättrar företagets konkurrenskraft och ökar kommunens attraktivitet.
- ❖ Tack vare erfarenhetsutbyten kan nya möjligheter hittas och samverkansvinster nås.
- ❖ Ger möjlighet till ett mer resultatdrivet och systematiskt arbetssätt i samverkan mellan medlemmarna och samhället för att stärka varumärket och personalens stolthet för företaget.
- ❖ Att det möjliggör genomförande av större mer övergripande åtgärder som får större effekt då de utförs av fler aktörer.
- ❖ En gemensam kommunikationsplattform gör att budskap och resultat kan spridas på ett bättre sätt och inkludera hela samhället vilket bidrar till att uppfylla artikel 12 i Parisavtalet.

UPPLÄGG OCH SAMORDNING AV HÅLLBAR AGENDA

Forshaga och Munkfors kommuners arbete med Hållbar Agenda är tänkt att ske på olika nivåer, inom olika fokusområden beroende på vilka utmaningar som är prioriterade och följa en årlig cykel.

BILAGA 1 STRATEGIER FÖR ATT ARBETA HÅLLBART

Karlstads universitet, har varit med och tagit fram en strategi för att företag ska kunna nå målen om att bli klimatneutrala vilket beskrivs i rapporten *The 1.5 °C Business Playbook* som förklarar fyra steg som företag och organisationer behöver implementera i sina verksamheter för att bidra till minskade utsläpp. Rapportens mål är att förbereda företagen att kunna manövrera rätt i den historiskt snabbaste ekonomiska omställningen vi står inför genom en konkret färdplan. Strategin behöver inte nödvändigtvis ske linjärt i den ordning se står uppställda utan kan ske utifrån den aktivitet som är mest gynnsam för företaget att starta med. **Se figur 2.**

Figur 2. Inspirerad från rapporten *the 1.5°C Business Playbook*

Steg 1

Först och främst så ska företagets egna utsläpp minska. För att kunna följa upp och mäta behöver företagets/organisationens utsläpp kartläggas. Företagets energianvändning och utsläpp från uppvärmning, kylning av byggnader, processer samt transporter är exempel på områden som är bra att börja med att dokumentera. Bestäm även ditt basår. Basåret är det år när reduktionen börjar och kan sedan användas för att påvisa framsteg. Ställ sedan årliga mätbara mål och milstolpar samt utvärdera resultaten. Vidta åtgärder och uppdatera planen varje år.

Steg 2

I steg två ligger fokus på att minska utsläppen i värdekedjorna utanför företagets väggar. Oftast står dessa utsläpp för företagets största klimatpåverkan. Det handlar exempelvis om utvinning och förädling av råmaterial, transporter från leverantörer samt slutanvändning av kunder, produktens livslängd och hur produkten kan återvinnas eller deponeras. Som i steg 1 så ska ett nuläge dokumenteras, resultaten utvärderas, åtgärder vidtas och planen ska uppdateras på en årlig basis, om det behövs.

Steg 3

Nästa steg handlar om att integrera klimatfrågan i företagets affärsstrategier. Strategierna kan exempelvis handla om att prioritera produkter och tjänster som ger betydande hjälp till att minska kundernas klimatpåverkande utsläpp. Utvärdera och analysera hur företagets/organisationens affärsvärde och affärsmodell är anpassade till klimatmålet på 1.5 °C genom att granska och uppdatera vision, uppdragsbeskrivning, strategi och processer. Exempelvis så kan tjänster bli digitala, omställning kan ske till cirkulära affärsmodeller, att gå från att vara produkt-baserade företag till tjänstebaserade, miljö- och klimatkrav kan ställas vid företagets upphandlingar, och kunder kan uppmuntras till att ta köp- och investeringsbeslut som är positiva för klimatet.

Steg 4

Det sista steget är att som företag agera ambassadör och påverka samhället. Utöver arbetet du genomför i ditt eget företag går du ett steg längre och visar på klimatledarskap. Detta kan göras genom samarbete med leverantörer och kunder, att gå med i branscher som är engagerade i klimatfrågan, påverka lokala och nationella politiska beslutsfattare och/eller utbilda företagets/ organisationens styrelse, ledning samt uppmuntra/premiera de anställda att byta mot en mer hållbar livsstil.

REFERENSER

- Andersson, K., Schrage, J., Stoddard, I., Tuckey, A. & Wetterstedt, M. (2019). *Koldioxidbudget 2020-2040 Forshaga kommun*. Uppsala universitet.
- Exponential roadmap (2020). The 1.5 °C Business Playbook. Build a strategy for exponential climate action. Stockholm: Stockholm Resilience Centre. https://exponentialroadmap.org/wp-content/uploads/2020/01/1.5C-business-playbook-1.0_digital-spread.pdf
- Forshaga kommun (2017). Hållbarhetsstrategi för miljö och klimat. Diarienummer: KS 2017/146. <https://klimatkommunerna.se/wp-content/uploads/2019/12/forshaga-hallbarhetsstrategi-for-miljo-och-klimat.pdf>
- Klimatkommunerna (u.å). Klimatkommunerna. <https://klimatkommunerna.se/vad-vi-gor/>
- Länsstyrelsen Värmland (2019). Energi- och klimatstrategi för Värmland. Ett klimatneutralt Värmland. Karlstad: Länsstyrelsen Värmland. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4a4eb7416faedec125193cc/1580723138464/Energi%20och%20klimatstrategi.pdf>
- Naturvårdsverket (2019). *Klimatkonventionen*. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/Internationellt-miljoarbete/miljokonventioner/Klimatkonventionen/>
- Regeringen (2018). *Handlingsplan Agenda 2030*. Stockholm: Regeringskansliet <https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>
- Regeringen (2020). *Parisavtalets artikel 12*. <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2020/01/uppdrag-att-utreda-och-redogora-for-mojligheter-och-forutsattningar-for-sveriges-genomforande-av-parisavtalets-artikel-12/>
- The Intergovernmental Panel on Climate Change (u.å). *IPCC*. <https://www.ipcc.ch/>
- United Nations Development Programme (2015). *De globala målen*. <https://www.globalamalen.se/>